

ФІЛОСОФІЯ ЯПОНІЇ – ВІД ЗАРОДЖЕННЯ ДО СЬОГОДЕННЯ

Актуальність теми. Хайку, сади дзен, чайна церемонія, бойові мистецтва, гравюри на дерев'яних блоках, романи, а останнім часом аніме та манга, все це собличчям японської культури. Для цих явищ немає кращого слова, ніж «філософія», тому що за ними стоять потужні критичні традиції мислення та цінності. Таким чином, орієнтація на японську філософію може розширити та поглибити наше розуміння філософії, а також Японії.

Метою дослідження є дослідження японської філософії.

Для досягнення мети визначені такі завдання: - аналіз течій, що вплинули на японську думку та філософію - формування японської філософії

Об'єктом дослідження є традиції, що вплинули на японську філософію та їх внесок.

Предметом дослідження виступає формування японської філософії протягом усього часу.

Методи дослідження. У процесі роботи використано сукупність загальнонаукових, логічних та емпіричних методів наукового пізнання.

Виклад основного матеріалу. Є кілька філософських течій, що найбільше вплинули на японську філософію: синтоїзм, конфуціанство, неоконфуціанство, буддизм, бусідо та західна філософія. Кожна з цих традицій мала своєрідний вплив. Синто був першим філософським джерелом, яке увійшло до японської думки з найдавніших часів аж до сьогодення та бере початок у VI-VIII ст. н. е. Важливою характеристикою синтоїзму є камі. Камі - це не Бог і не боги. Це духи, яких люди поважають. Тому синто пропонується розглядати не як вчення, а як сам принцип відношення людини зі священним. Синто виник під впливом буддизму, даосизму та конфуціанства. Починаючи з давніх часів, він скоріше був сумішшю вірувань і практик, що надавали згуртованість раннім японським громадам. Оскільки в основі синтоїзму лежить ритуал, а не віра, японці зазвичай не думають про синто як релігію – це лише один із аспектів японського життя, що і дозволило синтоїзму співіснувати з буддизмом протягом століть. Синто припускає, що ми живемо у світі внутрішніх відносин, де можна розрізнити різні сили та речі, але врешті-решт вони не є дискретними, а певною мірою взаємопов'язаними. Справді, завдяки цій взаємності ми можемо сказати, що світ - це не тільки те, чим ми займаємось, а й те, що залучає нас. Ніщо не є просто матеріальним, не маючи певної духовності, і ніщо не є просто духовним, не маючи певної матеріальності. В наші дні японці сприймають синтоїзм як щось, що належить тільки до японського світу і є невід'ємною частиною їхнього природного оточення – середовища, в якому вони живуть і працюють. Конфуціанство не сповідується як релігія, але прийшло до Японії з Китаю і глибоко вплинуло на японську думку. З трьох «шляхів» традиційної китайської філософії, а це даосизм, конфуціанство та буддизм, лише два останні досягли популярності в Японії. На відміну від даосизму, конфуціанство і буддизм існували як незалежні філософські течії протягом всієї історії Японії. Як друге джерело японської філософії, конфуціанство увійшло в країну як літературна традиція. На той час воно вже користувалося витонченою континентальною філософською спадщиною. У політичному плані конфуціанська ідеологія давала вишукане обґрунтування імперської держави. Таким чином конфуціанство дає багатий опис політичних та соціальних ролей для японського контексту, які в свою чергу дозволяють суспільству інтегруватися в гармонійну мережу взаємопов'язаних груп. Конфуціанство можна розуміти як тип етико-політичного утопізму, який наполягає на тому, що він не базується на спекуляціях чи на раціоналістичній теорії, а на історичній парадигмі. Неоконфуціанство зародилося в Китаї, але стало більш помітним в XVI столітті. Воно виникло під час боротьби конфуціанства проти буддизму та даосизму. Його філософію в Японії можна описати як гуманістичну та раціоналістичну, з переконанням, що Всесвіт можна зрозуміти за допомогою людського розуму [1]. Неоконфуціанство включало всеосяжні філософські системи, що включали ідеї та практики буддизму та даосизму, ведучи їх до підлеглих позицій у власній філософії.

На формування думки японців про найскладніші та найуніверсальніші питання людства найбільше вплинув буддизм. Починаючи з Індії, він почав просочуватися в Японію ще з IV століття, але його реальний вплив розпочався в середині VI століття. Прихід буддизму породив безліч серйозних питань про життя і смерть, трансцендентні божества та питання телеології для світу. Буддизм став основним напрямком японського творчого філософського розвитку. Було кілька загальновізисних буддистських тем, які продовжують впливати на основні напрями японського мислення протягом усієї своєї історії. Перш за все, з точки зору буддистів, реальність складається з ряду взаємопов'язаних умовних подій, а не з незалежних, за своєю суттю існуючих речей. Іншими словами, в незмінній реальності світу нічого не існує саме по собі. По-друге, реальність представлена так званої суті, без ілюзій. Ця буддистська послілка суперечить ортодоксальній індійській точці зору, згідно з якою реальність завжди приховує свою справжню природу за допомогою ілюзій. Проте, відповідно до буддизму, незважаючи на відсутність онтологічних ілюзій, ми зазвичай майже ніколи не досягаємо реальність, якою вона є. Отже, основна тема буддистської філософії - зрозуміти фізичну функцію внутрішнього «я» або свідомості, а також розпізнати, як наші емоції, переконання, психічні стани і навіть філософські припущення впливають на наше розуміння реальності. Проблема не в ілюзіях, а в нашому самообмані, який ми сприймаємо за реальність. Буддизм привносить в Японію не лише розуміння внутрішньої динаміки досвіду, але також приносить ряд гносеологічних, психологічних, етичних, герменевтичних і метафізичних теорій і практик, спрямованих на розуміння та усунення цих помилок. Теорія вольової дії або ж карми – третій буддистський внесок в японську думку з давніх часів. Кожна довільна думка, слово чи дія якимось чином впливає на систему тілесного розуму так, що поточні дії призводять до прагнення діяти в цій системі. Таким чином, теорія карми надає поле взаємної реакції, яке є незвичайним, індивідуальним і системним, довільне і визначене.

П'ятим джерелом японської філософії був бусідо (шлях воїна). Він походив із самої Японії, виник в сучасний період. Бусідо підкреслював значення макото, справжність чи надійність, термін із оригінальними конотаціями синто. Філософія бусідо - справжній гібрид конфуціанського, буддистського, синтійського та європейського походження. Ідеологічно він стверджував, що це була філософія японського народу, котра повертається до античних часів, але його походження, очевидно, XIX століття. Отже, бусідо був майже непроникним для філософської критики, у важливому сенсі це зовсім не філософський потік, який можна порівняти з іншими, але його вплив не слід забувати, оскільки він вплинув на потік (і застій) інших потоків протягом першої половини XX століття.

Щодо західної філософії, вона разом із західною наукою і технікою, не мала великого впливу в Японії до середини XIX століття [3]. В минулому Японія ввібрала азійські традиції мислення - асимілювала, модифікувала і інтегрувала в свою культуру [3]. Таким чином ця країна свідомо засвоює західну думку ще з початку XX століття, що триває і сьогодні.

Таким чином, найбільша особливість японської філософії полягає в тому, що вона асимілювала іноземну філософію і адаптувала її до свого власного світогляду. Хоча, наприклад, бусідо є японським. Щоб зрозуміти динаміку японської думки та саму японську філософію, необхідно вивчити вплив різних зарубіжних філософій на японську історію і потенційні або постійні культурні орієнтації, які закладають основу для засвоєння ідей.

Список використаних джерел

1. Неоконфуціанство Едо https://ru.qaz.wiki/wiki/Edo_neo-Confucianism
2. Філософія в Древней Японии <https://fil.wikireading.ru/17884>
3. Japanese Philosophy – New World Encyclopedia https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Japanese_philosophy